

DE MINISTER VAN JUSTITIE GROET HET TIJDSCHRIFT VOOR PRIVAATRECHT

door

Melchior WATHELET
Minister van Justitie

Het is voor mij een eer en een genoegen U ter gelegenheid van deze feestzitting te mogen toespreken(1).

Men mag immers zonder omwegen stellen dat het Tijdschrift voor Privaatrecht een symbool is van de belangrijke plaats die de Vlaamse rechtswereld in ons land heeft ingenomen.

Sedert 25 jaar worden immers op een hoogstaande en voortreffelijke wijze door Uw tijdschrift juridische bakens uitgezet die de maatschappelijke evolutie kunnen leiden.

Zoals Professor STORME reeds mocht stellen, is het duidelijk dat de invloed van de doctrine op de toepassing van het recht hoe dan ook

(1) Daar de Minister, weerhouden door de begrotingsbespreking, niet persoonlijk kon aanwezig zijn en derhalve de voorziene slottoespraak op 17 maart 1989 niet kon houden, was hij zo vriendelijk deze voor publikatie over te maken. Zo de Minister aanwezig ware geweest, zou hij a.v. zijn begroet worden:

Het is voor ons een bijzonder voorrecht en een grote eer u vandaag bij 25 jaar Tijdschrift voor Privaatrecht in ons midden te mogen hebben.

U hebt „den zwaren last op U geladen” twee kwalen die sinds meer dan een decennium niet alleen de gerechtelijke wereld, maar de gehele samenleving beroeren, te willen indijken en liefst uitroeien: de achterstand van het gerecht en de politisering van de benoemingen. Wat dit laatste betreft kregen diegenen die sinds jaar en dag deze kwaal aanklagen, zelfs koninklijke steun. Het weze mij veroorloofd u te zeggen dat wij hopen dat u zeer spoedig concrete verwezenlijkingen kunt voorleggen.

Doch dit zijn niet de motieven van uw aanwezigheid, daar wij deze veeleer beschouwen als een blijk van waardering vanwege de Minister van Justitie voor het belang van de doctrine bij het justitieel beleid.

In Nederland en Frankrijk worden belangrijke wetgevende hervormingen door eminente rechtsgeleerden en rechtspractici voorbereid en begeleid. Dit geschiedt te weinig bij ons.

Bij de start van ons tijdschrift hebben wij gepleit voor een herziening van ons burgerlijk wetboek (*T.P.R.*, 1966, 517 e.v.); dit pleidooi werd herhaald ter gelegenheid van het colloquium François Laurent te Gent in 1987 (Feestbundel F. Laurent, Gent, 1989).

De doctrine kan ook een heilzame functie vervullen bij de kritische evaluatie van het wetgevend en het uitvoerend beleid en de beveiliging van de Rechtstaat.

In een zopas gepubliceerd schitterend historisch werk over de geschiedenis van het geschrift, waaruit ik overigens reeds heb geciteerd, schrijft Henri-Jean Martin:

„Le garde des Sceaux, à l'origine de rang bien plus modeste, releva ce titre. Il devint, sous l'Ancien Régime, le second personnage de l'Etat” (o.c., p. 142).

Op dat gebied, maar enkel op dat gebied, zouden wij wensen dat de Franse Revolutie nooit zou hebben plaats gevonden. Graag geef ik u het woord.

belangrijk is. Het zoeken van nieuwe wegen, het scheppen van originele oplossingen, behoren mede tot de essentiële taak van de rechtsbeoefenaar.

Grondige studies van bepaalde deelaspekten van het recht, zonder daarom het globale kader uit het oog te verliezen, kunnen hierbij een belangrijk hulpmiddel zijn.

Doch wat zouden uitstekende en mooie ideeën zijn, zonder de verspreiding ervan?

Bovendien moeten wij vaststellen dat er een proliferatie is van allerlei tijdschriften (eventueel zou men zelfs kunnen spreken van „tijdschriftenvervuiling”) waardoor de kwaliteit van Uw gevierd tijdschrift nog meer in de verf wordt gezet.

Het nadenken over problemen en het verwerven van nieuwe ideeën zijn van groot belang. De uitwerking en de verwezenlijking ervan zijn minstens even belangrijk en als Minister van Justitie moet ik vaststellen dat dit tot mijn verantwoordelijkheid behoort.

In die hoedanigheid kan ik mij als medewerker voor het tijdschrift inschrijven want ik zal U nog veel materie kunnen geven voor kritische commentaren. Binnenkort zullen inderdaad volgende wetsontwerpen met betrekking tot het privaatsrecht in één van beide Kamers behandeld worden:

1. De verlaging van de meerderjarigheidsleeftijd;
2. De bescherming van de persoon van de geesteszieke;
3. De verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen;
4. De gedwongen mede-eigendom;
5. De produktaansprakelijkheid;
6. De Europese en nationale samenwerkingsverbanden;
7. De middelen voor de vennootschappen om de stabiliteit van hun aandeelhouderschap te verzekeren;
8. De fusie en splitsing van vennootschappen.

Om te antwoorden op Uw vraag in verband met de herziening van het gehele Burgerlijk Wetboek kan ik U antwoorden dat deze suggestie voordien inderdaad reeds enkele malen werd gedaan.

Als ik mij niet vergis, gebeurde dit onder meer door wijlen Professor Willy DELVA in het kader van de Francquileerstoel te Antwerpen. In elk geval kan ik U zeggen dat deze vraag aan een ernstig onderzoek van mijn diensten zal worden onderworpen.

Daarnaast zijn er nog twee belangrijke ontwerpen, die trouwens vandaag reeds werden aangehaald, met name:

- de achterstand bij de behandeling van de rechtszaken;
- de objectivering van de benoemingen.

Wat betreft de achterstand in de behandeling van de rechtszaken, hebt U wellicht langs de media vernomen dat ik, in samenwerking met de Commissie voor de Justitie van de Senaat, het initiatief heb genomen tot een colloquium waarop alle betrokken partijen worden uitgenodigd. Het uitzonderlijk karakter van dit initiatief ligt vooral in het feit dat het Parlement, de gerechtelijke overheden, de uitvoerende macht, de universiteiten en de rechtspractici, zoals de advocaten, rond één tafel worden gebracht.

De bedoeling is bij deze ronde tafel tot effectieve besluiten te komen en deze in realiseerbare teksten om te zetten.

Inderdaad, overal en bij de verschillende verantwoordelijken van dit land, wordt reeds lang over het probleem gesproken, en nog langer over het probleem nagedacht.

De tijd is werkelijk gekomen om te trachten er effectief iets aan te doen.

Onder de vorige regering werden bepaalde maatregelen getroffen waarvan men echter heeft moeten vaststellen dat zij onvoldoende efficiënt zijn gebleken. Ook van dit colloquium en de conclusies ervan, moeten geen wonderen worden verwacht. Doch het is belangrijk dat alle betrokken verantwoordelijken gezamenlijk een inspanning doen om tot concrete resultaten te komen.

In de eerste plaats is uiteraard een verandering in de mentaliteit noodzakelijk. Andere bijkomende middelen moeten echter hieraan de nodige ondersteuning kunnen geven.

Anderzijds is er het belangrijk probleem van de objectivering van de benoemingen, dat, naar ik meen ten onrechte, dikwijls uitsluitend wordt betiteld als de depolitisering van de magistratuur. Het gaat immers essentieel om objectivering in die zin dat de kwaliteit van de benoemingen duidelijk en ontegensprekelijk moet voorop staan.

Het wetsontwerp dat ik heb voorbereid, laat de benoeming afhangen van verschillende criteria die de voorkeur geven aan de morele kwaliteiten, de werkijsver en de intellectuele capaciteiten van de kandidaten, zonder echter het pluralistisch aspect van de gerechtelijke macht uit het oog te verliezen.

Onder meer om deze kwaliteiten te bereiken en deze criteria te onderzoeken, wordt de organisatie van een stage voorgesteld. Dit lijkt mij een aangenaam opleidingsinstrument vooral omwille van het praktische karakter en de toetsing aan de realiteit. Ook geeft het de

mogelijkheid andere, essentiële, menselijke kwaliteiten van de kandidaten te kunnen toetsen.

Het is uiteraard niet de bedoeling in dit kader tot een grondige uiteenzetting over deze projecten te komen, doch ik hield eraan opnieuw duidelijk te stellen dat aan deze problemen gestadig wordt verder gewerkt en dat eerlang concrete teksten bij het Parlement zullen kunnen worden neergelegd.

U zult mij willen toestaan, Mijnheer de Voorzitter, bij het einde van deze feestzitting Uw tijdschrift, en al diegenen die er aan meegewerkt hebben, en ik denk hierbij in het bijzonder aan een aantal kernfiguren uit deze fiere Gentse stede, hartelijk geluk te wensen en te hopen dat deze gloedvolle traditie nog lang moge worden verder gezet.